

Beethoven: Egmont nyitány – a szöveg alatt a versig halkan

Emlékbeszéd az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc 58. évfordulóján az Andrásy Gyula Gimnáziumban

1956. október 23-án a délutáni, esti órákban Budapesten kirobbant a XX. századi magyar történelem egyik legkiemelkedőbb eseménye, az 1956-os **forradalom és szabadságharc**. Egy viharos gyorsasággal lezajló, drámai eseménysor vette kezdetét, amely aztán mindössze két hétig tartott, de éppen drámai mivolta és súlyos következményei miatt több generációra volt és van hatással, sokszor anélkül, hogy ennek az emberek tudatában lettek volna, vagy lennének ma.

A forradalom azért tört ki, mert egy nép aktív kisebbsége a csendes többség támogatásával fellázadt egy olyan politikai rendszer ellen, amely nem biztosította számára az alapvető szabadságjogokat, amit a magyar nép joggal elvárt volna tőle. Ez a forradalom október végére győzött. A diktatúra összeomlott, fegyveres csoportok jöttek létre, megalakult a nemzetőrség, a forradalom oldalára állt a rendőrség, sőt: a honvédség egy része is. A demokratikus pártok újjáalakultak, többpárti koalíciós kormány alakult a kommunista Nagy Imre vezetésével. Budapest utcáin kezdett helyreállni a rend. 1956. november 5-én, hétfőn – a tervek szerint – véget ért volna az általános sztrájk, és az élet visszatért volna normális medrébe. Megnyílnak látszott az út a szabad és demokratikus választások megtartása előtt. A forradalom tehát győzött - volna - ha a szovjetek hagyták volna.

Miattuk viszont nemzeti függetlenségi harc vagy szabadságharc is zajlott 56 őszén Magyarországon. A Rákosi-rendszer kiszolgált a Szovjetuniót, feladta a nemzeti érdekeket, rendre megsértette a magyarság nemzeti érzéseit, mellőzte jelképeit: a történelmi címert, a Himnuszt, a Szózatot, a nemzeti ünnepeket. A harc pedig jórészt a szovjet Vörös Hadsereg ellen folyt és ők is verték le.

A magyar lakosság többsége abban egyetértett, hogy az oroszoknak el kell hagyniuk Magyarországot és utána az ország szabadon döntsön arról, hogyan tovább. Ezért is fogadta széleskörű egyetértés Nagy Imre miniszterelnök november elsejei bejelentését Magyarország semlegességéről és kilépéséről a szovjetek szövetségi rendszeréből, a Varsói Szerződésből. Magyarország külpolitikai helyzete így azonos lett volna a legtermészetesebb, követendő

minta-ország, az 1955-ben semlegessé vált Ausztria helyzetével. Ebben a semleges Magyarországon megvalósíthatóvá lett volna a korabeli magyarság többségének szabadságvágya.

A korabeli nagyhatalmakat azonban nem érdekelte a magyarok szabadsága. A szovjet legfelsőbb vezetőket pedig - Nyikita Hruscsovval az élen – végképp nem!

Így a hirtelen jött - és egy történelmi pillanatra megvalósulni látszó - szabadságot november 4-én hajnalban 70 000 szovjet katona és több ezer tank jól megtervezett támadása pillanatok alatt elsöpörte, hatalomra juttatta Kádár Jánost és folytatódott a kommunisták rendszere.

Márai Sándor: Mennyből az angyal 1., 2., és 3. versszaka

(Illés Adrián 12. A osztályos tanuló előadásában)

Mennyből az angyal – menj sietve
Az üszkös, fagyos Budapestre.
Oda, ahol az orosz tankok
Között hallgatnak a harangok.
Ahol nem csillog a karácsony.
Nincsen aranydió a fákon,
Nincs más, csak fagy, didergés, éhség
Mondd el nekik, úgy, hogy megértsék.
Szólj hangosan az éjszakából:
Angyal, vigyél hírt a csodáról.

Csattogtasd szaporán a szárnyad,
Repülj, suhogj, mert nagyon várnak.
Ne beszélj nekik a világról,
Ahol most gyertyafény világol,

Meleg házakban terül asztal,
A pap ékes szóval vigasztal,
Selyempapír zizeg, ajándék,
Bölcs szó fontolgat, okos szándék.
Csillagszóró villog a fákról:
Angyal, te beszélj a csodáról.

Mondd el, mert ez világ csodája:
Egy szegény nép karácsonyfája
A Csendes Éjben égni kezdett –
És sokan vetnek most keresztet.
Földrészek népe nézi, nézi,
Egyik érti, másik nem érti.
Fejük csóválják, sok ez, soknak.
Imádkoznak vagy iszonyodnak,
Mert más lóg a fán, nem cukorkák:
Népek Krisztusa, Magyarország.

Évtizedek teltek el, amíg 1956 forradalma megkapta méltó helyét ünnepeink között. De hogy valóban megkapta-e, abban - ma már - nem vagyok olyan biztos.

Minden nagy múltú, államalkotó népnek vannak szent ünnepei. A magyar nép is ilyen, nekünk is vannak ilyen ünnepeink. Úgy gondolom, közülük három olyan van, amelyre feltétel nélkül büszkék lehetünk – vagy: lehetnénk... Az első az államalapításé, amelyet augusztus 20-án ünnepelünk.

A második a polgári Magyarország megteremtését jelképező 1848-as márciusi forradalom ünnepe.

A harmadik mitikus ünnep lehetne az egyetlen világszerte ismert magyar történelmi esemény, a bámulatos gyorsasággal kivívott szabadság véres megtorlásba torkolló, és több ezer ember halálát és százezrek Magyarországról való végleges távozását előidéző 56-os forradalom és szabadságharc ünnepe – október 23-a.

Ha viszont azt a kérdést tesszük fel magunknak, mennyire ismerjük mi ennek a 3. ünnepnek az eseményeit, helyszíneit, főszereplőit, akkor már komoly kételyek vannak bennem. Vajon egy átlag magyar ember, és különösen egy átlagos tizenéves - aki a jövő záloga - mennyit tud 56 forradalmáról? 100 magyar emberből hányan tudják ki volt és mit tett 56 túlélő szereplői közül Bibó István, Király Béla, Mindszenty József, vagy Pongrátz Gergely? 100 magyar emberből hányan tudják ki volt és mit tett, miért és milyen körülmények között halt meg 56 elpusztult áldozatai közül Angyal István, Bárány János, Brusznyay Árpád, Dudás József, Maléter Pál, Mansfeld Péter, Szabó János, Szigethy Attila, vagy éppen Szilágyi József? 100 magyar emberből vajon hányan tudják, hol van és mit jelent a Corvin-köz és hányan jártak a rákoskeresztúri köztemető 301-es parcellájában, hogy leróják kegyeletüket 56 ott nyugvó hősei és áldozatai előtt?

Vajon tudjuk-e mindig, kikre és miért lehetünk nemzetként büszkék? És vajon tudjuk-e kik milyen áldozatot hoztak hazájukért, népükért 1956 kapcsán?

Tovább gondolva: mai világunkban 100 magyar emberből hány lenne hajlandó a legdrágábbat feláldozni hazájáért, népéért, amit 56-ban több ezren megtettek, mert úgy hozta a sorsuk: a saját életét!

Vajon vagyunk-e mi, mai magyarok, olyan lelki, fizikai és legfőképpen erkölcsi állapotban, hogy egy népünket fenyegető súlyos veszély esetén akár ezt is megtegyük nemzetünkért?

Mert a világban bármi megtörténhet. Mert ropogtak a fegyverek a szomszédunkban is a 90-es években, és ropognak ma is a Közel-Keleten 3 országnyira tőlünk, és újabban egyik szomszédos országunkban - ahol magyarok is élnek - belháború folyik, emberek ölik egymást.

A lánckerek újra elindulhatnak...

Aki nem ismeri a múltját, újra átélheti azt. Aki nem tanul a történelem tapasztalataiból, az meg fogja egyszer bánni azt. Aki nem őrzi népe múltjának kimagasló tetteit, mert nem is ismeri azokat, az nem tud tanulni sem belőlük semmit. Az ilyen embernek nincs átérzett hazája sem. És akinek nincs szeretett hazája, akinek nincsenek gyökerei, azt az embert bármikor és bárhova elsodorhatja a történelem szele! 1956-ban is váratlanul tört ki és sodort el sok magyart szerte a világba az akkori október vihara!

Csak remélni lehet, hogy ilyesmi a magyarsággal nem következik be ezután soha.

De a jövőről biztosat tudni sem lehet soha!

Ismerős Arcok: Te döntesz

Olvadj, légy te is olyan,
Olyan, mint más, pont, mint a többiek
Simulj, légy finom s puha,
Meg ne sértsd érzékeny bőrüket

Tagadj, felejts el mindent,
A szégyened és összes bűnödöt
Lapulj, múltad csak emlék,
Lassan elmarad s egyre távolabbról követ

Bámulj, nézz mindig tévét
Eleget tudsz már, dobod félre a könyveket
Röhögve legyints rá az öregemberre
Nagyapád sírjára ne pazarolj könnyeket

Köpj rá a szent ünnepeinkre
Úgy a jó, ha mindennap ünnepelsz
Bújj el, mikor valamit tenni kéne
Aztán tartsd a markod, hogy jutalmat érdemelsz

Élj csak így, hisz megvan mindened,
Boldog lesz és nyugodt az életed
De ha elalszol, és meglep majd az álom,
Nyüszítve ébredsz, és akkor már elhiszed,
Hogy a múltad nélkül nem lehet jövőd,
Mert a jövődnél értelmet a múltad ad
És neked is tenned kell valamit azért,
Hogy Magyarnek nevezhesd önmagad

Előrettekintő visszaemlékezésünk véget ért. Köszönjük a figyelmet!